

Dnr: Af-2016/0003 5365

Datum: 2016-06-14

Ert dnr: S2016/02162/FST

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Arbetsförmedlingens remissvar på ”Departementspromemorian Tolkjänst för vardagstolkning”

Arbetsförmedlingen har tagit del av departementspromemorian ”Tolkjänst för vardagstolkning” och vill med anledning härav lämna bifogat remissvar.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Mikael Sjöberg. Ärendet har föredragits av Andreas Westin. I den slutliga handläggningen har direktören för Avdelningen Rehabilitering till arbete Henrietta Stein deltagit.

Mikael Sjöberg

Generaldirektör

Andreas Westin

Kvalificerad handläggare

Arbetsförmedlingen

BESÖKSADRESS

Hälsingegatan 38

POSTADRESS

113 99 Stockholm

Växel: 08-508 801 00

arbetsformedlingen@arbetsformedlingen.se

www.arbetsformedlingen.se

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen har tagit del av "Departementspromemorian Tolktjänst för vardagstolkning". Utredningen behandlar frågor som endast delvis berör Arbetsförmedlingens verksamhet. Dessa då kopplade till de insatser som Arbetsförmedlingen förfogar över i förordningen 2000:630 om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Den primära kopplingen till tolk åt barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet är reglerad i förordningens 16 §.

Arbetsförmedlingens grundläggande uppfattning är att huvudrekommendationen i Tolktjänstutredningens betänkande "En samlad tolktjänst" SOU 2011:83 borde stå fast även i denna departementspromemoria. Arbetsförmedlingen anser att en huvudman i form av en samlad myndighet för tolkanvändning ur ett brukar- och samhällsperspektiv vore det bästa alternativet.

Arbetsförmedlingen vill dock trycka på behovet av förtydligande omkring ansvarsfrågan rörande tolk åt barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet i arbetslivet och där efterfrågas en tydlig skrivning för att tolkanvändare, olika aktörer och arbetsgivare skall ges korrekt, sammanhållen och begriplig information.

Arbetsförmedlingens övergripande synpunkter

Promemorian belyser problematiken med de olika aktörernas ansvar gällande tolk åt barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet. Arbetsförmedlingen delar denna beskrivning i stort, men har vissa synpunkter och detta då primärt kopplat till förtydligande gällande landstingens ansvar rörande vardagstolkning i arbetslivet. Arbetsförmedlingens uppfattning är att personer som har dessa tolkbehov ofta upplever ansvarsfördelningen som otydlig gällande vardagstolkning i arbetslivet. Arbetsförmedlingens roll som myndighet att tillgodose tolk är reglerad i Förvaltningslagen 1986:223 8 § och som part utanför förvaltningslagen i Förordning 2000:630 16 § om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.

Arbetsförmedlingen har uppmärksammat att vissa anställda med tolkbehov nekats vardagstolkning i arbetslivet av landstingen, och att arbetsgivare därför sökt ekonomiskt stöd från Arbetsförmedlingen via insatsen stöd till personligt biträde.

Arbetsförmedlingen vill också belysa gruppen nyanlända och de extra kompetensbehov som kan finnas där i tolksammanhang. Exempelvis finns ett ökat behov av fördjupad interkulturell kompetens samt förståelse av andra länders differentierade och olika utvecklade kommunikationssätt, detta likväl som tolkstödjare med specifik kompetens kan vara att föredra i vissa tolkuppdrag.

Arbetsförmedlingens synpunkter på departementspromemorians förslag

5.1 En lag om tolktjänst för vardagstolkning införs

Arbetsförmedlingen delar promemorians förslag och skälen till desamma.

5.1.2 Tydliggörande i lagen av begreppet vardagstolkning

Arbetsförmedlingen önskar här ett förtydligande rörande vardagstolkning i arbetslivet. Detta för att den enskilde och arbetsgivare med personer anställda som har olika behov av tolktjänster ska kunna känna en trygghet och begripbarhet omkring vem som ansvarar för tolk i arbetslivet. Arbetsförmedlingens ansvar utifrån förordning 2000:630 § 16 är tydlig och en liknande tydlighet önskas avseende vardagstolkning, detta för att Arbetsförmedlingen ej skall bli en aktör på vardagstolkningsområdet. Arbetsförmedlingen menar således att all form av vardagstolkning i arbetslivet är landstingets ansvar och Arbetsförmedlingen endast har det ansvar som finns reglerat i förordning 2000:630 § 16.

5.4 En effektivare tolktjänst genom it

Departementspromemorian säger att distanstolkning via tekniska lösningar skulle kunna avhjälpa delar av den upplevda bristen på tolktjänst i arbetslivet. Arbetsförmedlingen delar denna uppfattning, men vill också trycka på att det finns begränsningar i detta. Om den

tolkbehövande har ett arbetstekniskt hjälpmedel beviljat via Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan som är kompatibelt för distanstolkning så kan detta nyttjas. Dock finns personer som har behov av tolk i arbetslivet som ej beviljas denna typ av it-produkter, då det faller utanför det som av myndigheterna är att betrakta som arbetstekniska hjälpmedel. Där torde en vidare översyn behöva göras för att personer som ej har dessa it-produkter också ska kunna tillgodogöra sig denna möjlighet. Vidare behöver det tas i beaktande att distanstolkning bör ses som ett komplement till på plats tolk och ej som en motsvarighet.

5.5 Tolkjänst i arbetslivet

Arbetsförmedlingens grundläggande uppfattning är att huvudrekommendationen i Tolkjänstutredningens betänkande "En samlad tolktjänst" SOU 2011:83 borde stå fast även i denna departementspromemoria. Arbetsförmedlingen anser att en huvudman i form av en samlad myndighet för tolkanvändning ur ett brukar- och samhällsperspektiv vore det bästa alternativet.

Arbetsförmedlingen ställer sig positiv till intentionerna att förtydliga ansvarsfördelningen rörande tolk i arbetslivet. Detta för att myndigheten i kontakt med arbetsgivare ska kunna ge en tydlig, rikstäckande och korrekt information om den anställdes möjligheter till tolk. En otydlighet rörande detta kan ha hämmande effekter för målgruppens ställning på arbetsmarknaden. När det gäller Arbetsförmedlingens ansvar rörande stödet för tolkkostnader vid fortbildning för anställda som regleras i 2000:630 § 16 är myndighetens grundläggande uppfattning att denna insats borde överföras till landstingen och dessa medel fräntas Arbetsförmedlingen. Detta då det upplevs förvirrande att Arbetsförmedlingen har ett ansvar för direkta tolkkostnader och bedömningar av desamma för redan anställda. Denna uppfattning stärks också då promemorian säger att: *När det gäller tolk i utbildningssituationer inom företaget är detta en fråga som kan komma att omfattas av Arbetsförmedlingens särskilda stöd, men om sådant stöd inte lämnas omfattas sådan utbildning självklart av landstingets ansvar för vardagstolkning.*

Arbetsförmedlingen har under en längre tid genomfört samtal med berörda tolkanvändarorganisationer gällande ansökningsförfarandet av denna insats. Arbetsförmedlingen utreder hur detta kan förenklas samtidigt som det fortsatt är rättssäkert, integritetssäkert och görs med god förvaltning. De som har en anställning har svårt att förstå logiken med att behöva skriva in sig på Arbetsförmedlingen för att komma i åtnjutande av denna insats. Arbetsförmedlingen vill här trycka på att

detta är en insats som upplevs som främmande för både arbetsgivare och tolkanvändare.

Vidare vill Arbetsförmedlingen understryka en oro för att insatsen Stöd till personligt biträde 2000:630 §§ 18-19 av landstingen ses som ett komplement till deras vardagstolkningsansvar. Detta trots att stödets grundläggande intentioner inte rör detta område och detta nyttjande kan vara hämmande för personer som har behov av stödet i ytterligare sammanhang. Maxbeloppet omfattande 60 000 kronor per år täcker sällan behovet av både exempelvis ledsagning för en person med multipel funktionsnedsättning och köp av tolktjänster.

Promemorians förslag att Myndigheten för delaktighet bör få ett informationsuppdrag som ska innefatta bland annat att sprida goda exempel, ge information om olika aktörers ansvarsområden till arbetsgivare och andra berörda är positivt. Samverkan med bland annat Arbetsförmedlingen bedöms vara av ett stort värde, detta då dels ur ett tolkanvändarperspektiv, men också rent arbetsmarknadspolitiskt för att skapa större förståelse för hur tolk kan nyttjas i samband med arbetslivets olika delar.

I samband med att Myndigheten för delaktighet får ett sådant uppdrag bör beaktas de sekretessregler som gäller i Arbetsförmedlingens verksamhet. I första hand enligt Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 28 kap. 11 §, 12 § och 12 a §, då det ofta kan begränsa Arbetsförmedlingens möjligheter att lämna ut efterfrågade uppgifter. Motsvarande situation har bland annat uppstått i samband med att Delegationen för arbetsplatslärande vid Yrkesintroduktionsanställningar skulle sprida goda exempel, men där sekretessregler begränsade Arbetsförmedlingens möjligheter att lämna ut den information som delegationen efterfrågade.